

‘Hoe wilt u later leven?’

Als werknemer krijgt u salaris en weet u wat u daar ongeveer mee kunt doen. Straks krijgt u pensioen. Hoe weet u of dat genoeg is? Wij vroegen het Anna van der Schors. Zij is senior wetenschappelijk medewerker bij het Nibud, hét instituut voor budgetvoorlichting in Nederland. Ze adviseert mensen hoe zij hun kennis over hun eigen financiële situatie kunnen verbeteren.

‘Niemand heeft een glazen bol, maar probeer toch een voorstelling te maken van uw leven als gepensioneerde. Gaat u drie keer per jaar op vakantie? Of bent u liever thuis bij familie? Bedenk waar u dan minder geld aan kwijt bent. Is uw hypotheek afgelost; zijn de kinderen uit huis?’

Verandert het uitgavenpatroon?

‘Tussen 65 en 70 jaar nemen de uitgaves voor vrijetijdsbesteding toe, daarna nemen ze weer af. Gepensioneerden geven verder meer uit aan energie, huishoudelijke hulp en zorg. De grootste verandering in de uitgaven vindt plaats als de partner overlijdt.’

Wat kan iemand doen aan een pensioentekort?

‘Neem niet klakkeloos aan dat u dat hebt; misschien geldt het niet voor u! Staat u vlak voor uw pensioen en hebt u te weinig? Zoek dan besparingen, werk langer door of stel uw verwachtingen bij. Ook biedt uw pensioenfonds hulp; u kunt in de eerste jaren na pensionering tijdelijk meer pensioen ontvangen. Staat u wat verder van uw pensioen en hebt u te weinig? Win dan financieel advies in en pas uw keuze hierop aan. Kies dan bij voorkeur voor een onafhankelijke adviseur, die verschillende financiële dienstverleners

met elkaar kan vergelijken. Verder betaalt u een adviseur rechtstreeks, dus ik zou in ieder geval twee opties vergelijken. Een adviseur kost geld, maar advies kan ook geld opleveren.’

Wat is de grootste valkuil?

‘Mensen weten wel dat het belangrijk is om over hun pensioen na te denken, maar ze willen geen foute beslissing nemen. Daarom willen ze er rustig voor gaan zitten. Bij velen komt dat er niet van en wordt het steeds uitgesteld. De grote valkuil is dat het nooit prioriteit heeft. Toch is het met een paar stapjes al mogelijk om iets te regelen.’ ■

Wilt u weten of u na uw pensioen genoeg inkomen hebt? Met de Pensioenschijf-van-vijf zet u uw inkomsten en uitgaven na uw pensioen op een rij. Zo krijgt u een beeld of u actie moet ondernemen voor uw pensioen. Ga naar de Pensioenschijf-van-vijf op de website van het Nibud: www.nibud.nl/pensioenschijf.

Hebt u zich al opgegeven voor het deelnemerspanel?

2

Geen verhoging van de pensioenen

3

Uw vraag, ons antwoord

4

Heb u zich al opgegeven voor het deelnemerspanel?

Vindt u dat we duidelijk communiceren? Of blijft u geregeld met vragen zitten? Wij horen graag uw mening. Daarom komt er een deelnemerspanel bij PSL. Wij zoeken leden daarvoor. Een panellid stellen wij een paar keer per jaar enkele vragen online. Het kost u maximaal 10 minuten per keer. Geef u op via onze website www.bpf-psl.nl. ■

Geef uw e-mailadres door!

PSL wil in de toekomst meer digitaal communiceren. Geef uw e-mailadres door via de beveiligde omgeving van onze website, Mijn Pensioencijfers. U logt in met uw DigiD en komt dan op uw persoonlijke pagina. Vul uw e-mailadres in bij 'Mijn Gegevens'. Zo kunnen wij u ook in de toekomst goed bereiken. ■

Mijnpensioen-overzicht.nl breidt uit

Op de website www.mijnpensioen-overzicht.nl krijgt u een overzicht van hoeveel AOW-pensioen en aanvullend pensioen u straks in totaal kunt verwachten. De cijfers op deze site worden nu drie keer per jaar geactualiseerd. Dat was één keer per jaar.

AOW-leeftijd stijgt verder

De leeftijd waarop u voor het eerst AOW ontvangt van de overheid stijgt in 2022 naar 67 jaar en 3 maanden. Dit besluit betreft mensen die geboren zijn op of na 1 januari 1955 en voor 1 april 1956. Wilt u weten wanneer u AOW-pensioen ontvangt? Meer informatie vindt u op de website van de Sociale Verzekeringsbank, www.svb.nl/aow.

Informatie over vacatures in het Verantwoordingsorgaan

Voor de drie vacatures in het Verantwoordingsorgaan van ons fonds hebben zich drie kandidaten gemeld. De verkiezingscommissie heeft de drie kandidaten inmiddels gesproken en geschikt bevonden. De kandidaten worden in maart voor benoeming voorgedragen aan het bestuur. Omdat het aantal geschikte kandidaten overeenkomt met het aantal vacatures, worden er geen verkiezingen gehouden. Zodra de kandidaten officieel benoemd zijn, stellen wij hen graag aan u voor via onze website www.bpf-psl.nl/over-het-fonds. ■

Wijziging premie en opbouwpercentage per 1 januari 2017

In januari hebben wij u per brief laten weten dat per 1 januari 2017 het opbouwpercentage en de premie zijn gewijzigd. Een pensioenfonds is wettelijk verplicht om kostendekkend te zijn. Dat zou zonder maatregelen niet meer het geval zijn geweest. Daarom hebben cao-partijen besloten om de premie aan te passen. Uw werkgever gaat meer betalen. Uw percentage wordt ook aangepast. Hoeveel u betaalt, ziet u op uw salarisstrook. Ook hebben cao-partijen besloten om het opbouwpercentage te verlagen. Deze verlaging heeft tot gevolg dat u over hetzelfde salaris minder pensioen opbouwt. Op onze website leest u wat dit betekent voor uw totale pensioen straks: www.bpf-psl.nl/werknemer/hoeveel-krijgt-u. Daar vindt u ook rekenvoorbeelden: www.bpf-psl.nl/werknemer/rekenvoorbeelden. ■

Eerder met (deeltijd-) pensioen?

U kunt ervoor kiezen om eerder met pensioen te gaan. Dat kan bij PSL vanaf 5 jaar voorafgaand aan de AOW-leeftijd. Dan is uw pensioen lager. U bouwt immers minder pensioen op, omdat u eerder stopt met werken en u naar verwachting langer gebruik maakt van uw pensioen. U kunt er

ook voor kiezen om eerder met deeltijdpensioen te gaan. Dus gedeeltelijk met pensioen én gedeeltelijk werken. Meer informatie? Ga naar www.bpf-psl.nl/werknemer/hoeveel-krijgt-u/pensioen-op-maat. ■

Geen verhoging van de pensioenen

De beleidsdekkingsgraad van eind december 2016 is 105,8%. Dat betekent dat PSL er redelijk voor staat in vergelijking met andere pensioenfondsen.

Maar niet goed genoeg om de pensioenen te verhogen.

Geen verhoging van de pensioenen

Ons fonds heeft onvoldoende vermogen om de pensioenen te verhogen. Dat blijkt uit de beleidsdekkingsgraad. Die geeft de verhouding aan tussen het kapitaal dat een pensioenfonds bezit en het kapitaal dat een pensioenfonds nodig heeft om nu en in de toekomst alle (opgebouwde) pensioenen te kunnen uitbetalen.

Eind december 2016 was de beleidsdekkingsgraad 105,8%.

PSL moet minimaal een beleidsdekkingsgraad hebben van 104,1%. Het pensioenfonds is weer volledig gezond bij een beleidsdekkingsgraad van 117,6%. Het bestuur van PSL heeft besloten om de pensioenen per 1 januari 2017 niet te verhogen. Dit geldt voor de pensioenen van werknemers, pensioengerechtigden en oud-werknemers die na vertrek hun pensioen hebben laten staan bij ons fonds.

Een herstelplan

PSL heeft een herstelplan ingediend bij de toezichthouder DNB, omdat de beleidsdekkingsgraad onder de 117,6% ligt. Dat betekent dat er sprake is van een reservetekort. Ons fonds heeft in dit herstelplan géén extra herstelmaatregelen (zoals bijvoorbeeld het verlagen van pensioenen) hoeven opnemen. Zolang de financiële situatie van PSL onvoldoende blijft, moet ons fonds wel ieder jaar het herstelplan actualiseren.

Geen automatisch recht op verhoging

U hebt niet automatisch recht op een verhoging. Dat gaat alleen als de financiële positie van het pensioenfonds het toelaat. Uw pensioenfonds probeert ieder jaar uw pensioen te verhogen met 70% van de prijsontwikkeling. Daarbij wordt uitgegaan van de consumentenprijsindex voor alle huishoudens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Er wordt geen geld gereserveerd voor de verhoging. Het bestuur stelt elk jaar vast of en hoeveel uw pensioen wordt verhoogd. Dat hangt af van de financiële positie van het pensioenfonds.

Wanneer kan PSL de pensioenen verhogen?

Een vraag die het fonds vaker krijgt is 'Wanneer kan PSL de pensioenen verhogen?' Daar is beleid voor, het zogenaamde toeslagbeleid.

De hoogte van de toeslag is afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad. Als de beleidsdekkingsgraad:

- < 110% geen verhoging van de pensioenen;
- 110% - 123,9% gedeeltelijke verhoging van de pensioenen;
- > 123,9% volledige verhoging van de pensioenen.

Wat verwacht PSL voor de komende jaren?

De verwachting van het pensioenfondsbestuur is dat de komende jaren de pensioenen niet verhoogd kunnen worden. Wij houden u natuurlijk op de hoogte.

Meer informatie?

Wilt u meer weten? Kijk op www.bpf-psl.nl voor uitleg en het laatste nieuws. Daar vindt u ook maandelijks de beleidsdekkingsgraad van PSL. ■

Uw vraag, ons antwoord

Vragen over pensioen?

U vindt veel informatie op www.bpf-psl.nl. U kunt ons ook bellen: 088 - 116 2422 (elke werkdag van 8.30 tot 17.00 uur), of mailen naar bpf-psl@azl.eu. We helpen u graag!

Kan ik AOW en het pensioen van PSL tegelijk laten ingaan?

Ja. Dat kan. De AOW-leeftijd stijgt de komende jaren in etappes naar 67 jaar en drie maanden in 2022. Daarna stijgt de AOW-leeftijd mogelijk nog verder. Onze pensioenregeling gaat uit van een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar. In het Uniform Pensioenoverzicht ziet u dit terug. U kunt ervoor kiezen om uw pensioen eerder of later te laten ingaan dan 67 jaar. Dit kan bij PSL vanaf 5 jaar voorafgaand aan de AOW-leeftijd.

Het komt geregeld voor dat mensen ervoor kiezen om het pensioen op AOW-ingangsdatum in te laten gaan. Als uw pensioen eerder ingaat dan de pensioenrichtleeftijd van 67 jaar, dan is uw pensioeninkomen lager. U bouwt immers minder pensioen op, omdat u eerder stopt met werken en u maakt naar verwachting langer gebruik van uw pensioen. Ook kunt u ervoor kiezen om uw pensioen later te laten ingaan. Dan is uw pensioen hoger.

Log in bij Mijn Pensioencijfers op onze website www.bpf-psl.nl en reken met de Pensioenplanner uit wat dit precies betekent voor de hoogte van uw pensioen. Meer informatie over uw AOW-pensioen vindt u op www.svb.nl/aow.

Hoe kan ik inloggen op de website www.bpf-psl.nl?

Ga naar de website www.bpf-psl.nl. Rechtsboven ziet u 'Inloggen' staan. Als u daarop klikt kunt u met uw DigiD inloggen. Dan komt u terecht in de beveiligde omgeving met persoonlijke pensioeninformatie: Mijn Pensioencijfers. DigiD is de code die u ook gebruikt voor websites van de overheid. Hebt u geen DigiD? Dan kunt u deze aanvragen via www.digid.nl.

Kan dat niet (omdat u in het buitenland woont), dan kunt u bij Mijn Pensioencijfers ook inloggen met uw klantnummer van PSL. Dat nummer staat op de brieven die u van PSL ontvangt. Het wachtwoord sturen we u dan per post toe.

Sinds kort woon ik samen. Moet ik mijn partner bij PSL aanmelden?

Wilt u dat uw partner recht krijgt op partnerpensioen na uw overlijden? Dan moet u uw partner bij ons aanmelden. Controleer of u voldoet aan de voorwaarden. Deze kunt u vinden op onze website www.bpf-psl.nl/werknemer/verandert-uw-situatie. Voldoet u aan de voorwaarden? Log dan in op de website en vul het formulier in op Mijn Pensioencijfers. U ontvangt bericht als wij uw aanmelding hebben geaccepteerd. Daarna staat uw partner genoemd in uw Uniform Pensioenoverzicht (UPO).

Manon Dobbelsstein, Chris Roosendaal en Andrea Waelen beantwoorden uw vragen graag.

Colofon

De Pensioenkrant is een uitgave van Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor de Schoen-, Leder- en Lederwarenindustrie (PSL). De Pensioenkrant verschijnt twee keer per jaar. Aan de tekst van deze Pensioenkrant kunt u geen rechten ontlenen. Rechten kunt u alleen ontlenen aan het officiële pensioenreglement van PSL. Adres: Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor de Schoen-, Leder- en Lederwarenindustrie (PSL), Postbus 4471, 6401 CZ Heerlen.